

HELMUT FEDERLE

IVAM CENTRE JULIO GONZÁLEZ

2 juliol / 20 setembre 1998

Helmut Federle (Solothurn, Suïssa 1944) va manifestar des de molt prompte una vocació cap a la música i la pintura. Des del 1964 fins al 1969 va estudiar belles arts a Basilea, quan era director de la facultat el conegut tipògraf Emil Ruder, estudis que interrompria durant el 1967, any en què va viatjar a Tunísia, on va actuar esporàdicament com a cantant i acordionista. Posteriorment, continuaria manifestant el seu interès per la música i formaria part de successives bandes de jazz tant a Montreux com a Nova York. Durant el 1971-72 va residir a París a la Cité Internationale des Arts i un any després va presentar la seua primera exposició individual a la Galerie Stähli de Lucerna (1973) amb obres d'un marcat caràcter figuratiu.

A partir del 1979, Federle s'instal·la a Nova York, ciutat que exercirà una decisiva influència en la seua obra. És aleshores quan radicalitza les seues composicions, fa desaparèixer tota al·lusió a la realitat, perfecciona la seua tècnica, modifica la seua paleta i augmenta considerablement el format de les seues pintures. El 1982 es trasllada temporalment a Suïssa, i durant uns mesos ensenya a l'Escola de Belles Arts de Ginebra, i el 1983 abandona Nova York per a traslladar-se a Zuric, fins que l'any 1985 decideix instal·lar-se al cor d'Europa i fixa la seua residència a Viena.

Helmut Federle crea en la seua pintura una atmosfera característica en què dominen els fenòmens de transició entre el negre-gris i el groc-verd que configuren un efecte de llum tènue saturada d'ombra. Federle treballa el color amb un sentit particular, ja que pràcticament l'ha eliminat, tot restringint la seua gamma cromàtica al gris i al groc, que utilitza amb unes lleugeres variacions: formes grogues sobre fons gris o bé formes grises sobre fons groc, emprant en algunes composicions la construcció en escaquer. Juntament a la sobrietat del color i l'austeritat de la composició, ressalta la treballada economia visual de la seua pintura i l'ascetisme ambivalent: d'una banda, les formes netes divideixen unes superfícies proporcionades amb unes subdivisions clares, i d'altra observem unes complexes transicions que creen una "atmosfera" pròpia i exigeixen una contemplació atenta. Generalment desenvolupa les seues composicions conjugant els principis de la repetició, amb o sense variacions, i l'oposició entre les parts clares i les ombres a partir d'uns temes com per exemple greques, espirals i una gran varietat de formes bàsiques, o també són molt freqüents les lletres majúscules –sovint la H i la F de les seues inicials–, les formes horitzontals i els angles rectes, encara que no excloua l'aparició d'angles rectes o la divisió del quadre en les seues diagonals.

En la severa austeritat de les seues obres, les imatges assoleixen un gran impacte plàstic, fent de la pintura l'expressió d'una idea, ja que per a Federle: "la forma ha de ser sempre espiritual". Aquest contingut espiritual es concreta en la construcció de caràcter simbòlic present en un gran nombre d'obres que posseeixen algun element de la realitat o fan referència a fragments de la vida quotidiana. Obres que busquen ser l'expressió d'un fet, o l'evocació de llocs concrets, atmosferes, o sentiments, que solen aparèixer revelats en el títol, noms com per exemple *Mc Arthur Park* (1987), *Okinawa* (1986), *Rain zone at T* (1985), o *The Death of Vladimir Majakowskij* (1983); en ocasions realitza una transposició de signes com en la sèrie *Liegendes H* (1979), en què la lletra H es transforma en l'estructura del quadre. Les seues obres més abstractes sol presentar-les "sense títol", o amb la simple descripció de la composició, com per exemple *3 Dreieckel/1 Viereck (K)* (1983).

La seua abstracció, que presenta punts comuns amb l'art minimal, es clarifica en l'estudi dels dibuixos que constitueixen per a l'artista una activitat privilegiada i el punt de partida de totes les seues investigacions. Federle, en la seua recerca espiritual, tria el llenguatge de la geometria, amb arrels que remeten tant a la simbologia de la cultura occidental com a les formes del budisme i el taoisme de les cultures d'extrem orient. És una abstracció que reacciona enfront de la tornada de l'expressionisme i de la figuració que es manifestaren a la fi de la dècada dels setanta i s'alinea amb les de J.C.J. van der Heyden o Imi Knoebel, en una abstracció geomètrica amb referències a Mondrian, Malèvitx, als *mandales* del Nepal o a Rothko. L'obra de Federle està representada en importants col·leccions de museus europeus, com per exemple el MNAM-Centre Georges Pompidou de París, el Musée de Grenoble, el Kunstmuseum St. Gallen i el Museum Moderner Kunst de Viena. Ha exposat individualment durant les darreres dues dècades en altres tants centres europeus (Kunsthalle de Zuric, el Moderna Museet d'Estocolm, el Museum Fridericianum de Kassel, el Musée de Grenoble, el Jeu de Paume de París), trajectòria que culmina amb l'elecció per a representar a Suïssa en la Biennale di Venezia del 1997.

Aquesta exposició és la primera mostra retrospectiva presentada a Espanya de l'obra del pintor suís Helmut Federle, un dels màxims representants de la moderna abstracció a Europa. La mostra revisa la seua trajectòria artística des del 1980 fins a l'actualitat a través de més de vint obres de gran format i les seues sèries *Corner Field*, *Basics on Composition* i *Legion*.

IVAM CENTRE JULIO GONZÁLEZ

Guillem de Castro, 118 - 46003 València
Tel. 96 386 30 00 - Fax 96 392 10 94

De dimarts a diumenge de 10 a 19 hores
Diumenge, dia del Museu, entrada gratuïta
Dilluns tancat

Col·labora:

Schweizer Kulturstiftung
Fondation suisse pour la culture
Fondazione svizzera per la cultura
Fondazium svizra per la cultura
Arts Council of Switzerland

PROHELVETIA
■ □

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

